

28.Рахнянська О.П. Економічна стійкість підприємства / О.П. Рахнянська. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_2/Rahnanska_209.htm.

Отримано 26.03.2013

УДК 658.15

Н.В.БОНДАРЕНКО, канд. екон. наук

Головне управління статистики у Харківській області

М.С.ПАНТЕЛЄСВ, канд. техн. наук, О.О.ДОЛЖЕНКОВА

Українська інженерно-педагогічна академія, м.Харків

АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІЇ

Розглянуто теоретичні погляди на підприємство та на його потенціал, виділені властивості тимчасової обмеженості ресурсного потенціалу та принципи його управління.

Рассмотрены теоретические взгляды на предприятие и на его потенциал, выделены свойства временной ограниченности ресурсного потенциала и принципы его управления.

Theoretical looks are considered to the enterprise and on his potential, properties of temporal narrow-mindedness of resource potential and principles of his management are selected.

Ключові слова: потенціал, ресурсний потенціал, обмежені ресурси.

В умовах збільшення видів ресурсів, що залучаються до виробництва, і зростання їх дефіцитності резерви промислового виробництва частіше слід шукати не в додатковому залученні матеріально-духовних ресурсів, а у використанні їх інтеграційних здібностей, що прямо відповідає змісту інтенсифікації виробництва [1].

Багато в чому успішна діяльність на ринку визначається потенціалом підприємства. Потенціал підприємства являє собою реальну або ймовірну здатність виконати цілеспрямовану роботу [2].

У вітчизняній економічній літературі термін "потенціал" у широкому розумінні трактується, як можливості, сили, запаси та засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для будь-чого. У працях В. Вейтса [3, с. 22] та К.Г. Воблого [4, с. 126-149] знайшло обґрунтування поняття потенціалу як потенційної можливості країни виробляти матеріали блага для задоволення потреб населення.

Управління витратами підприємства є найважливішою частиною пошуку внутрішніх резервів зростання підприємства. Воно передуює плануванню прибутку, вивченню інвестиційних можливостей, аналізу беззбитковості як основного напрямку управління виробничою системою на принципах збереження її економічної безпеки.

Мета статті – розглянути та проаналізувати теоретичні та практичні положення відносно ресурсного потенціалу підприємства та виділити властивості тимчасової обмеженості потенціалу.

Сутність управління полягає в досягненні підприємством його мети при мінімальному використанні ресурсів і максимальному виході цільового продукту.

Основою потенціалу підприємства є системна єдність засобів праці, предметів праці, самих працівників, включаючи їх інтелектуальні та морально-етичні якості, накопичений досвід, навички та знання, а також сформовані за багато років відносини між ними, мотиви, стимули і традиції (таблиця).

Теоретичні погляди на підприємство і його потенціал

Теорії підприємства	Основні теоретичні аспекти	Потенціал підприємства
Неокласична	Підприємство - виробнича система	Ресурси (фактори виробництва) і функціональні сфери діяльності визначають можливості або потенціал підприємства
Інституційна	Підприємство - Інститут-утворюючий елемент економіки, джерело "інкубації, підтримки та поширення позитивних економічних інститутів"	Здатності персоналу до пізнання, обумовлені його інтелектуальними якостями, накопиченим досвідом, знаннями, традиціями, а також до самопізнання і розвитку корпоративної культури
Еволюційна	Підприємство - складна, відкрита економічна система, що функціонує в часі і просторі і взаємодіє із зовнішнім середовищем	Пошук і реалізація нових можливостей у динамічних процесах змін взаємодії внутрішнього середовища підприємства з його навколишнім середовищем
Системно-інтеграційна	Підприємство - багатовимірна і мультипросторова система. Повинно розглядатися комплексно у всіх ідентифікаційних просторах	Інтеграція всіх значимих можливостей для досягнення цілей на основі системної взаємодії складових внутрішнього середовища підприємства між собою і відповідними елементами зовнішнього середовища

Елементи потенціалу підприємства визначають, насамперед, ресурси, наявні в розпорядженні підприємства, які дають змогу йому реалізовувати певні види діяльності. Ресурси в економічній науці ототожнюють з факторами виробництва, складовими яких є земля, капітал, праця, підприємництво. В рамках теорії ресурсів головною проблемою є якісний стан ресурсів та наявність певних характеристик: вартісна стабільність, обмеженість (дефіцитність), комплексність, складність імітації і заміщення.

Обмеженість є важливою властивістю економічних ресурсів, хоча у

складі ресурсного потенціалу є необмежені (невичерпні) ресурси – сонячна енергія, атмосферне повітря та ін.

За ступенем відтворення, відтворення або відновлення розрізняють відтворювані і невідтворювані ресурси. До невідтворюваних ресурсів належать ті види ресурсів, які практично неможливо відтворити знову: земельні угіддя, фауна, корисні копалини та ін. Правда, такий поділ є відносним.

Для економіки потрібні всі види ресурсів, але наявність необмежених ресурсів традиційно згладжувало проблему їх ефективного використання. Обмеженість (дефіцитність) всіх видів ресурсів зумовлює необхідність прогнозування бажаних результатів, тобто вибір виду ресурсу здійснюється на основі порівняння вартості одиниці ресурсів в даний момент з майбутнім прибутком. Тому тут важлива характеристика вартісної стабільності ресурсу, який використовується.

В даний час у зв'язку з проблемами екології уявлення про невичерпність і необмеженість ресурсів істотно змінилися. Дефіцит тих чи інших видів ресурсів характерний для всіх економічних систем, що знаходяться в режимі розвитку, оскільки постійно зростають і змінюються потреби суспільства.

Поняття комплексності пов'язується в першу чергу з процесами трансформації ресурсного потенціалу, забезпечення економії ресурсів, які використовуються і підвищення рентабельності діяльності підприємства. Це досягається за рахунок взаємодоповнюваності і взаємозамінності ресурсів. Використання властивості взаємодоповнюваності має місце тоді, коли один вид ресурсів не може функціонувати без існування в певних масштабах інших видів ресурсів. Взаємодоповнюваність ресурсів виражається в необхідності дотримання певних пропорцій конкретних видів ресурсів при даній технології виробництва і сформованому типі споживання. Найбільш очевидна властивість взаємодоповнюваності для виробничих, матеріальних ресурсів (сировини, палива і т. п.). Робоча сила не може функціонувати без основних і оборотних фондів. В цілому доповнюваність виробничих ресурсів означає, що трудові ресурси і засоби виробництва є необхідними чинниками виробничого процесу і за відсутності хоча б одного з них процес виробництва розпочатися не може [5].

Взаємозамінність ресурсів припускає можливість досягнення певного (заданого) об'єму продукції при різному співвідношенні задоволення різних функціональних потреб. Так, в паливно-енергетичному балансі нафта може бути замінена вугіллям, газом, атомною енергією. У комплексі конструкційних матеріалів - метал замінений пластмасами і т.д.

Поняття взаємозамінності можна застосовувати по відношенню до зовнішніх і внутрішніх ресурсів підприємства. Підвищення ступеня взаємозамінності прискорює економічне зростання. Доповнюваність і взаємозамінність існують одночасно, оскільки не існує безмежної взаємозамінності.

Комбінаційна діяльність та підтримання необхідної пропорційності між окремими елементами ресурсного потенціалу за рахунок маневрування його структурою розглядаються в якості ядра ресурсної теорії. Згідно з визначенням Дж. Барні, "...ресурси – це всі активи, здібності, організаційні процеси, фірмові атрибути, інформація, знання і т. п., які контролюються підприємством і дозволяють йому розробляти і застосовувати стратегії, що ведуть до підвищення раціональності та ефективності виробництва" [6]. Статичність класичного ресурсного підходу залишала відкритим питання, яким чином можуть бути створені організаційні здібності або як ресурсне забезпечення підприємства може адаптуватися до змін у ринковій обстановці. Необхідність "динамізації" ресурсного підходу, висловлена Д. Тисом [7], зумовила використання функціонального і інституціонального підходів до управління потенціалом.

У цьому контексті найбільш значущим, на думку Отенко І.П., є виділення властивості тимчасової обмеженості потенціалу та дотримання таких принципів його управління [5]:

- проведення динамічного аналізу і оцінки потенціалу підприємства та його складових, так як змінам піддаються структура, якісний стан і величина потенціалу підприємства;
- облік тимчасового лага між наявними на вході підприємства ресурсами та отриманням результатів їх використання, тобто отриманням прибутку;
- обробка і наявність достовірної інформації, яка походить з трансформаційних змін у зовнішньому середовищі, дає можливість внесення відповідних коректив у ієрархію факторів впливу;
- реалізація стратегічного планування для розробки чітко сформульованих етапів досягнення мети, розподілу ресурсів, внутрішньої координації;
- розробки та використання системи контролю над процесами з трансформаційних змін потенціалу.

Таким чином, ресурсний потенціал підприємства визначається пізнанням і інтеграцією всіх значимих можливостей для досягнення цілей на основі системної взаємодії складових внутрішнього середовища підприємства між собою і відповідними елементами зовнішнього середовища.

1. Должанский И.З., Загорная Т.О., Удалых О.А. и др. Управление потенциалом предприятия. – Донецк-Макеевка, 2005. – 348 с.
2. Стратегічне управління потенціалом підприємства / Б.Г. Шелегеда, Н.В. Кас'янова, А.Я. Берсуцький та ін. – Донецьк: ДонУЕП, 2006. – 219 с.
3. Вейтс В. Потенциальные и кинетические производственные силы мирового хозяйства. – Кн. 1. – М., 1927. – 22 с.
4. Воблый К.Г. Производственные силы Украины. Техника, экономика и право // Научн. записки нар. хоз-ва. – 1924. – № 4-5. – С. 126-149.
5. Отенко И.П. Стратегическое управление потенциалом предприятия. – Харьков: ХНЭУ, 2006. – 256 с.
6. Акимова Т.А. Теория организации. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 368 с.
7. Teece D., Pisano G., Shuen A. Dynamic Capabilities and Strategic Management. Working Paper. – Berkeley: University of California at Berkeley, 1992.

Отримано 26.03.2013

УДК 658

А.О.ЧЕРЕДНИЧЕНКО, М.Ю.КАРПУШЕНКО, канд. екон. наук
Харківська національна академія міського господарства

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА КАТЕГОРІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглядається класифікація інформації на підприємствах з корпоративним методом управління (зокрема на підприємствах будівельної галузі). Аналізується положення нормативно-правових актів, наводиться визначення різних видів інформації з обмеженим доступом. Визначено головні категорії безпеки в системі корпоративного управління та надано пропозиції щодо поліпшення ступеню захисту такої інформації.

Рассмотрена классификация информации на предприятиях с корпоративным методом управления (в частности на предприятиях строительной отрасли). Анализируются положения нормативно-правовых актов, приводится определение различных видов информации с ограниченным доступом. Определены главные категории безопасности в системе корпоративного управления и представлены предложения по улучшению степени защиты такой информации.

The paper treats classification of information at enterprise with corporative method of management. Analyzed legal acts and given explanations of the term information with limited access. The major categories of security in corporate governance and suggestion of improvement the level of protection the information are defined in the article.

Ключові слова: інформація, безпека, класифікація інформації, категорії інформаційної безпеки.

Інформація стала першоосновою життя сучасного суспільства, предметом та продуктом його діяльності, а процеси її створення, накопичення, збереження, передачі та обробки, в свою чергу, стимулювали виробництво відповідних пристроїв, які б забезпечували таку трансформацію. У зв'язку з новими інформаційними досягненнями, державні